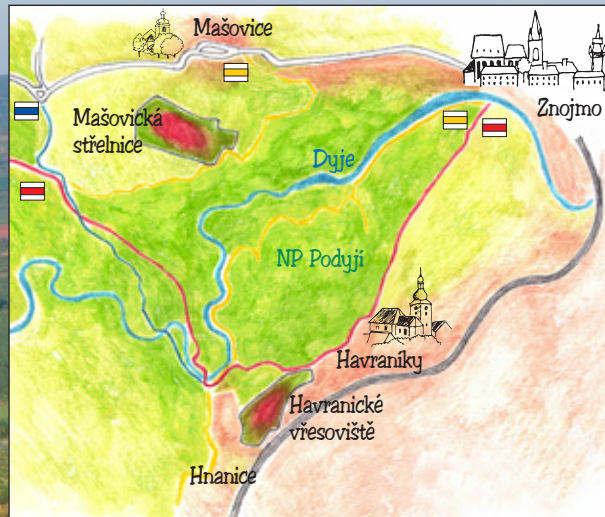

ZAMĚŘENO NA PŘÍRODU
MILITARY LIFE FOR NATURE

PROJEKT MILITARY LIFE FOR NATURE

Cílem projektu je pomocí různých přístupů zajistit péči o pět biologicky mimořádně cenných lokalit v ČR, které byly v minulosti formovány vojenským výcvikem. Snahou projektu je vytvoření podmínek pro zajištění příznivého stavu evropsky významných stepních stanovišť a evropsky významných druhů prástevníka kostivalového a koniklece velkokvětého v těchto územích. Projekt se zaměřuje také na zvyšování povědomí veřejnosti o přírodovědném významu opuštěných vojenských prostorů a možnostech jejich ochrany. Podporuje zapojování místních obyvatel do péče o tyto lokality.

www.beleco.cz/militarylife

Na titulní straně hnědásek květelový¹

Havranické vřesoviště Mašovická střelnice

Místa na okraji, která byste neměli minout...

Autoři fotografií: Marek Vojtišek (1, 5); Jiří Koptík (2, 3, 8); František Šaržík (4); Ivan Bílek (6); Karel Šimeček (7); Pavel Marhoul (9); Luboš Mráz (10)
Grafická úprava: Ivana Bartůňková www.ibart.cz

Vytvořeno s podporou programu LIFE Evropské unie a Ministerstva životního prostředí ČR.
Nemusi vyjadřovat stanoviska Evropské unie ani Ministerstva životního prostředí.

Military LIFE for Nature LIFE15 NAT/CZ/001028

beleco

Ministerstvo životního prostředí

Wetland

ČESKÁ KRAJINA

Leží na opačných březích Dyje, vzdušnou čarou je dělí necelých pět kilometrů, mají odlišnou historii, a přesto se v mnohém podobají. Jde o vzácné ostrovy bezlesí na okrajích Národního parku Podyjí, kde můžete vidět kvetoucí orchideje, nespočet různých motýlů či další pozoruhodné zástupce rostlinné i živočišné říše. Ať už vás láká romantický kaňon Dyje nebo putování po vinicích v okolí Znojma, zastavte se cestou na Mašovické střelnici nebo Havranickém vřesovišti.

VOJÁCI A ZEMĚDĚLCI

Suché a kamenité Havranické vřesoviště bylo od nepaměti využíváno jako pastviny ovcí i skotu. Na úrodné půdě v okolí Mašovic vznikala pole, která se však v polovině dvacátého století proměnila ve vojenské cvičiště. Nejprve pěchotní, později i tankové. Svého času zde bývala jedna z nejmodernějších střelnic u nás.

Pastva i vojenský výcvik mají jedno společné: narušují půdní povrch, brání šíření náletových dřevin a agresivních rostlin. Díky tomu se zde dařilo stepním druhům, které nedokáží přežít v souvislém porostu keřů ani ve vysoké trávě. Odchod vojáků a zánik tradičního zemědělství znamenal pro obě místa vážné ohrožení. Postupně zarůstala křovím, otevřené stepi zanikaly, vzácné rostliny a živočišné přicházeli o prostor k životu. Jejich záchrana vyžadovala zavedení režimu, který zajistí stejně intenzivní narušování půdy jako tradiční pastva nebo vojenský výcvik.

KONĚ Z ANGLIE

Národní park Podyjí získal neobvyklé pomocníky. Na jaře 2018 byla na Mašovickou střelnici a Havranické vřesoviště vypuštěna dvě stáda exmoorských koní. Jedná se o polodivoké koně, zvyklé žít celoročně venku, kteří spasou i rostliny, o které jiná zvířata moc nestojí (např. třtinu křovištní). Navíc se obejdou bez veterinárních přípravků proti parazitům, což prospívá mnoha ohroženým živočichům vázaným na koňský trus, který není kontaminován zbytky léčiv. Díky tomu představuje pastva polodivokých koní jeden z možných způsobů péče o cenné nelesní lokality ohrožené zarůstáním.

Pokud si chcete užít neobvyklou podívanou, vydejte se na procházku k jedné z koňských ohrad. Na místě najdete orientační plány s informacemi, kudy se lze vydat a odkud můžete koně pozorovat. Dobrůtky pro koně na přilepšenou nechte prosím doma. Jakékoliv přikrmování je pro zvířata škodlivé a může jim přivodit vážné zdravotní problémy, které by mohly skončit i úhynem koní.

PESTRÁ PŘÍRODA

vstavač kukačka²

Za pozornost stojí také zdejší jedinečná příroda. **Už v časném jaře rozkvetou na Havranickém vřesovišti stovky konikleců velkokvětých. V květnu a červnu můžete na Mašovické střelnici obdivovat dvě z našich orchidей: prstnatec bezový a vstavač kukačku.** Budete-li mít štěstí, můžete zde najít také jasně červený

hlaváček plamenný – dříve běžný plevel, který ale z naší krajiny téměř vymizel.

Dnes už roste jen na několika málo místech na jižní Moravě. **A v pozdním létě si nenechte ujít kvetoucí vřesoviště.**

Na obou místech Vás bude po celé léto provázet neuvěřitelné množství hmyzu. Mezi květy poletují myriády motýlů, za teplých večerů se rozehraje koncert desítek různých druhů kobytek a sarančí.

Z ptáků možná zahlédnete elegantní bramborníčky černohlavé, kteří na první pohled upoutají nápadným černobílozřavým zbarvením. **Během května nejspíš zaslechnete nápadný zvuk, kterým se ozývá pěníce vlašská.** Ostrou kadencí vzdáleně připomíná střelbu z kulometu. Pěníce vlašská není větší než vrabec, má celkem nenápadné šedé zbarvení a živí se převážně hmyzem. Dospělí samci však upoutají dravým pohledem jasně žlutých očí. Hnízdí v rozptýlených křovinách na prosluněných mezích a stráních. Pozorovat ji můžete jen od května do srpna, na zimu odlétá do východní Afriky.

Vůbec nevádí, pokud všechny zdejší druhy neznáte. Stačí se pozorně dívat kolem sebe, poslouchat, všimnout si zvuků a barev. Některé určitě poznáte na první pohled podle obrázku. Na jiné budete potřebovat více času a zkušeností. Určitě ale vždy objevíte něco nového.

smil písčný³

štítonoš⁴
Cassida prasina

okáč medyňkový⁵

hlaváček plamenný⁶

tuhýk obecný⁷

koniklec velkokvětý⁸

kobylka révová⁹

pěníce vlašská¹⁰